

**XX. školsko Natjecanje iz hrvatskoga jezika
4. veljače 2015.**

četvrti (IV.) razred

zaporka

--	--	--	--	--	--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

80

Upute natjecateljima

1. Test se piše 90 minuta.
2. Prije rješavanja testa treba pazorno ispuniti listić sa zaporkom (čitljivo i pravopisno točno).
3. Natjecatelj zaporku treba napisati na bijelu i žutu omotnicu i na prvu stranicu testa.
4. Zadatke testa treba pazorno pročitati.
5. Treba pazorno slijediti upute u zadatku.
6. Rješenja treba upisivati plavom kemijskom olovkom na za to predviđena mjesta.
7. U testu nije dopušteno precrtavanje, ispravljanje i šaranje (ako postoje nedoumice pri oblikovanju točnih odgovora, treba se koristiti radnim papirom dobivenim od škole).
8. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti napisani pisanim slovima.
9. Da bi se priznali, odgovori trebaju biti pravopisno i gramatički točni.
10. Nakon završetka pisanja test, radni papir i bijelu omotnicu treba staviti u žutu omotnicu koju treba predati članu Povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka natjecatelj ima pravo uvida u test i pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Školsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Školskoga povjerenstva)

2. _____
(član Školskoga povjerenstva)

3. _____
(član Školskoga povjerenstva)

1. Prepiši pisanim slovima, prema pravilima o pisanju velikoga i maloga slova, dijelove rečenica ispod crte otisnute velikim tiskanim slovima.

Osmanski državnik i vojskovođa _____ kao _____ je
(MEHMED-PAŠA SOKOLOVIĆ) (KRŠĆANIN)
odveden u _____ gdje je uvježban za _____. Istaknuo se u
(DRINOPOLJE) (JANJIČARA)
_____ i otada je brzo napredovao u vojnoj karijeri i postavljen je na
(MOHAČKOJ BITCI)
dužnost _____. Za vladavine _____ vodio je
(VELIKOGA VEZIRA) (SELIMA DRUGOGA)
osmansku politiku. Učvrstio je osmansku vlast u Moldaviji i Vlaškoj, skršio pobunu u
Jemenu te osvojio Cipar. Premda je u pomorskoj bitci protiv brodovlja
_____ kraj Lepanta osmanska flota doživjela težak poraz, on je za
(SVETE LIGE)
nepunih godinu dana obnovio flotu te prisilio _____ da prizna
(MLETAČKU REPUBLIKU)
_____ prevlast nad dijelom _____. Ojačao je
(OSMANSKOMU CARSTVU) (SREDOZEMLJA)
disciplinu u vojsci, radio na razvijanju prosvjete, književnosti i umjetnosti te planirao
radove na probijanju _____. U Višegradu je sagradio znameniti most
(SUESKOGA KANALA)
koji je postao temom _____ romana _____.
(ANDRIĆEVA) („NA DRINI ĆUPRIJA”)

5	
---	--

2. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Napiši nominative podcrtanih zamjenica u sljedećim rečenicama.

Žalim, ali istinu ni po čemu nisam mogla otkriti. _____

Jeste li pobijedili i u kojoj disciplini? _____

2	
---	--

7	
---	--

3. Odgovore napiši na odgovarajuće mjesto u tablici.

Odredi oblik svim glagolima u sljedećemu tekstu.

Začula sam ih dok su još bili daleko. Sat je otkucavao i stadoh brojiti. Nisam bila prestala dok ne dođoh do dvanaest. Neobično je što činim, ali nije bilo pomoći. Razmišljajući o apsurdnosti brojenja, nizala sam brojeve kao da bi mi to trebalo donijeti sreću. Bila bih brojila i dalje da ne prepoznah korake koji kao da mi rekoše nemoj više. Pomaknuvši oprezno zastor, da me ne bi bili vidjeli, gledala sam kako se približavaju. Iza djevojčice bijaše dječak. Izgledaše zlovoljno, bit će da su se posvađali. Budu li prišli vratima, reći ću im da su dobro došli.

infinitiv	
prezent	
perfekt	
aorist	
imperfekt	
pluskvamperfekt	
futur prvi	
futur drugi	
kondicional prvi	
kondicional drugi	
imperativ	
glagolski prilog sadašnji	
glagolski prilog prošli	

5	
---	--

5	
---	--

4. **Odredi padeže podcrtanim riječima u sljedećem tekstu tako da iznad sklonjive riječi navedeš uobičajenu kraticu (N, G, D, A, V, L, I).**

A on će: „Na taj bijedni način žale
žalosne duše svih što svoje dane
proživješe bez pogrde i hvale.

S anđela zlim su zborom pomiješane,
što nit su Bogu vjerni ostat htjeli
nit bunit se, već stajahu sa strane.”

(Dante, *Pakao*)

5	
---	--

5. **Odgovore napiši na pripadajuće crte.**

Razvrstaj podcrtane riječi u sljedećoj rečenici prema gramatičkome rodu.

I njegova ga je ravnateljica upozorila da sljedećih dana bude oprezan s osobljem koje još nikad nije bilo na sličnom testiranju.

muški rod: _____

ženski rod: _____

srednji rod: _____

4	
---	--

6. **Odgovore napiši na pripadajuće crte.**

Odredi vrstu surečenica iz sljedeće višestruko složene rečenice.

Čobanin koji živi u planini živi među munjama, od dosade penje se po stupu da bi dohvatio onu porculansku čašu iako zna da ga vreba opasnost.

(Ranko Marinković, *Kiklop*)

glavna surečenica: _____

dopusna surečenica: _____

namjerna surečenica: _____

3	
---	--

12	
----	--

7. Odgovore napiši na pripadajuće mjesto u tablici.

Napiši kojoj vrsti riječi pripadaju podcrtane riječi iz sljedećega teksta.

Draguljem bliješti mora šir,
I tajnim šaptom pljuskala pličina;
O bijelih kulah svjetlilo se vije,
Kroz gotski trijem ti žarki mlađak sije,
Dragotan hladak povrh vala diše,
A jarbol broda lagano se njiše.

(August Šenoa, *Propast Venecije*)

RIJEČ	VRSTA RIJEČI
šaptom	
svjetlilo	
povrh	
lagano	

4

8. Upiši rečenične znakove u zadani tekst.

Zar se ne sjećaš Treća realna dvije klupe iza tebe Iz latinskoga vječni drugi red Ti si
išao dalje ja zaostao Kao sad te gledam tvoju pametnu glavu A ja sam ti brate eto iz
bolnice Eh izmijenio se ja završi Cviker elegično

(Ranko Marinković, *Kiklop*)

4

9. U sljedećim rečenicama napiši č ili ć na prazne crte u riječima.

Cijelu no_ bu_ka se mla_na voda, kloko_e i krko_i. Stara_ac sjedi u zape_ku drš_u_i
od zime. Pod nogama š_u_urilo mu se paš_e.

4

12

10. Odgovore napiši na praznu crtu.

Izdvoji riječi u kojima je provedena glasovna promjena palatalizacija u sljedećoj rečenici.

Život knjiških moljaca, ma koliko se družili samo s knjigama, nije dosadan, njihova iskustva spadaju u ljudsku baštinu.

2

11. Označi naglascima i zanaglasnim dužinama podcrtane riječi u navedenim rečenicama.

A) Otvori desni prozor.

B) Bole me desni.

2

12. Odgovore napiši na pripadajuće mjesto u tablici.

Odredi kanonski oblik podcrtanih riječi u sljedećoj rečenici.

Učenica je prošle godine završila osnovnu školu u Križevcima.

RIJEČ	KANONSKI OBLIK
učenica	
prošle	
školu	
Križevcima	

4

13. Prepiši iz sljedeće rečenice nepunoznačne riječi.

A u sebi zatomljuju mržnju da im s jezika ne izleti ružna riječ.

nepunoznačne riječi: _____

1

9

14. Zaokruži u svakoj rečenici jedno od dvaju ponuđenih rješenja tako da svaka tvrdnja bude točna.

- A) Izraz jezičnoga znaka fonemskim sastavom *upućuje / ne upućuje* na njegov sadržaj.
- B) Označitelj je dio jezičnoga znaka koji *izražava / ne izražava* njegovo značenje.

2	
---	--

15. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Razvrstaj podcrtane riječi u sljedećim rečenicama prema načinu prenošenja značenja.

- A) Imao je svježe ideje.
- B) Selo je protjeralo uljeza.
- C) Pojeli su cijeli pladanj.

metafora: _____

metonimija: _____

3	
---	--

16. Odgovor napiši na pripadajuću crtu.

Odredi kohiponime (supodređenice) u sljedećoj rečenici.

Za čovjekovo zdravlje potrebno je kretanje, nije važno radi li se o rekreativnome trčanju, planinarenju ili samo o večernjoj šetnji gradom, važno je da ljudi svoje slobodno vrijeme ne provode isključivo sjedeći.

kohiponimi: _____

1	
---	--

17. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Navedi po jedan raznokorijenski (netvorbeni) antonim svake od sljedećih riječi.

A) humanost _____

B) darovit _____

2	
---	--

8	
---	--

18. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja je od navedenih riječi sinonim riječi podcrtane u tekstu?

Vi koji zvukom razasutih rima
slušate uzdah što bje srcu hrana
u prvoj tlapnji mladenačkih dana,
kad dijelom drugi čovjek bijah svima.
(Francesco Petrarca)

- A) neodlučnost
- B) obmana
- C) patnja
- D) tvrdnja

1	
---	--

19. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Koja od navedenih imenica u genitivu množine ima gramatički sinonim?

- A) leđa
- B) nos
- C) prsa
- D) zub

1	
---	--

20. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

Kojim se od navedenih pojmova označava odnos leksema *polisemija* i *monosemija*?

- A) antonimija
- B) hiperonimija
- C) homonimija
- D) sinonimija

1	
---	--

21. Odgovore napiši na praznu crtu.

Izdvoji historizme iz sljedećega niza leksema.

povraz (uže), *glazbar* (glazbenik), *barun* (velikaška titula), *muka* (brašno), *površje*
(površina), *oka* (mjera za težinu), *crljen* (crven)
historizmi: _____

2	
---	--

5	
---	--

22. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojem su od sljedećih primjera podcrtane riječi homografi?

- A) istupiti (izići iz reda) / istupiti (učiniti tupim)
- B) raskidati (kidajući razdvojiti) / raskidati (kidajući razdvajati)
- C) biti (nanositi komu udarac) / biti (postojati)
- D) oteći (tekući se odliti) / oteći (povećati obujam)

1	
---	--

23. Odgovor napiši na pripadajuće crte.

Odredi kojoj vrsti dijalektizma u odnosu na standardni jezik pripadaju podcrtani štokavizmi.

A otac Šima govorio: „Samo budi taki bećar kaki sam ja.”

taki: _____

bećar: _____

2	
---	--

24. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Odredi kojoj vrsti posuđenica prema stupnju prilagodbe hrvatskomu standardnom jeziku pripadaju podcrtani leksemi.

Image je održavao pojavljujući se na naslovnica časopisa u odijelima boje kakaa.

▼
_____

▼
_____

▼
_____

3	
---	--

25. Odgovore napiši na pripadajuće crte.

Razvrstaj iz rečenice podcrtane posuđenice na internacionalizme, egzotizme i eponime.

Današnja politika demokracije osuđuje aparthejd i svaki šovinizam.

internacionalizmi: _____

egzotizmi: _____

eponimi: _____

4	
---	--

10	
----	--

26. Odgovore napiši na odgovarajuće mjesto u tablici.

Odredi u muškom rodu etnike i ktetike sljedećih imena navedenih u tablici.

ime	etnik	ktetik
Osijek		
Požega		
Nova Gradiška		

3	
---	--

27. Odgovor napiši na praznu crtu.

Napiši sljedeću rečenicu tako da podcrtane posuđenice zamijeniš riječima hrvatskoga standardnog jezika.

Centar grada odabran je kao dobra lokacija za press-konferenciju prije starta utrke.

4	
---	--

28. Zaokruži slovo ispred točnoga odgovora.

U kojoj je od sljedećih sintagmi pridjev morfološki prilagođen hrvatskomu jeziku?

- A) demode košulja
- B) gala predstava
- C) mat žarulja
- D) fina hrana

1	
---	--

29. Zaokruži slovo ispred točnog odgovora.

Koja od sljedećih rečenica sadržava pleonazam?

- A) Sastao se višečlani žiri.
- B) Primili su važnu obavijest.
- C) Najavljivali su vruće ljeto.
- D) Ispred njih stajala je visoka planina.

1	
---	--

9	
---	--

30. Odgovor napiši na praznu crtu.

Iz sljedeće rečenice ispiši ekonim.

Nakon subotnje šetnje zagrebačkim ulicama i trgovima u nedjelju smo sa svojim gostima iz Austrije krenuli u Gorski kotar, gdje smo od Mrzle Vodice pješačili sve do prekrasnoga izvora Kupe.

ekonim: _____

1	
---	--

31. Zaokruži izraz kojemu treba dati prednost u hrvatskome standardnom jeziku.

A) Morate obnoviti *licencu* / *licenciju*.

B) Obavijesti potražite na *internet adresi* / *internetskoj adresi*.

2	
---	--

3	
---	--